

Inledning

Kommuner och landsting ska enligt [Bibliotekslagen \(2013:801\)](#) anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Biblioteksplanen är ett särskilt dokument som ger besked om verksamhetens inriktning och omfattning och om samverkan. (Bilaga 1.)

[Kungliga biblioteket \(KB\)](#) som är Sveriges nationalbibliotek och en statlig myndighet, ska tillsammans med [Regionbibliotek Västerbotten](#) på regional nivå och [Malå kommun](#) på lokal nivå följa upp hur planen har utformats och hur den används.

Biblioteksverksamheten i Malå kommun

Malå bibliotek är ett folkbibliotek som även är kommunens huvudbibliotek. Malå bibliotek är dessutom ett integrerat skolbibliotek, det vill säga ett folkbibliotek som samtidigt har i uppgift att fungera som skolbibliotek. Ett övrigt utlåningsställe finns på affären i Adak.

[Kommunstyrelsen](#), ansvarar för biblioteksverksamheten i Malå kommun.

Biblioteksverksamheten regleras i huvudsak av [Bibliotekslagen \(2013:801\)](#). Det innebär att biblioteket har ett tydligt uppdrag från regering och riksdag. Syftet med biblioteksverksamheten framgår av 2§ i Bibliotekslagen:

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

För skolbiblioteket finns utöver Bibliotekslagen även bestämmelser i [Skollagen \(2010:800\)](#).

Biblioteksverksamheten i Malå kommun omfattas av det lokalt beslutade kulturpolitiska ställningstagandet, det vill säga att kulturpolitiken i Malå kommun ska bedrivas utifrån principen om armlängds avstånd. Den politiska nivån beslutar om mål, riktlinjer och ekonomiska ramar medan de konstnärliga och kvalitativa bedömningarna överläts till konstnärliga ledare och sakkunniga. (Bilaga 2)

Prioriteringar för 2023–2025

Utifrån regeringens uppdrag till biblioteken, Kungliga bibliotekets nationella biblioteksstrategi, regionala prioriteringar samt lokala förutsättningar har sex målområden valts ut som särskilt prioriterade för Malå kommun. Dessa är:

1. Samverkan
2. Barn- och ungdomsperspektivet, samt inkludering
3. Skolbiblioteket
4. Digitalisering
5. Folkbildning
6. Kulturliv

1. Samverkan

Biblioteken i Sverige samarbetar på många olika sätt för att alla ska få tillgång till landets samlade biblioteksresurser.

1.1 V8-biblioteken

Kommunbiblioteken i Dorotea, Lycksele, Malå, Norsjö, Sorsele, Storuman, Vilhelmina och Åsele utgör sedan år 2005 det interkommunala samarbetet V8 – Bibliotekssamverkan i Västerbottens inland, med en gemensam webbportal www.v8biblioteken.se där bibliotekets alla digitala tjänster finns samlade. V8-biblioteken tog fram en gemensam vision 2022. (Bilaga 3)

Bild 1. V8-biblioteken i Västerbottens inland, poster gemensam vision

1.2 Regionbibliotek Västerbotten

[Regionbibliotek Västerbotten](#) har hela länet som arbetsfält och ska främja utveckling, samarbete och kvalitet i länets folkbiblioteksverksamheter. De har även i uppgift att stärka bibliotekens roll som en kraft för demokrati, delaktighet och mångfald. Regionbiblioteket har också ett litteratur- och läsfrämjande uppdrag.

Regionbibliotekets arbete sker i nära samverkan med folkbiblioteken. I dialog initierar, driver och stödjer Regionbiblioteket utvecklandet av metoder och verksamheter.

1.3. Kungliga biblioteket

[Kungliga biblioteket](#) är Sveriges nationalbibliotek och en statlig myndighet. KB har på uppdrag av Regeringen tagit fram [Demokratins skattkammare: ett förslag till nationell biblioteksstrategi \(2019\)](#) där de föreslår långsiktiga mål och strategier för att främja samverkan och kvalitetsutveckling i hela det allmänna biblioteksväsendet.

KB ansvarar även för drift och utveckling av [LIBRIS](#) som är en nationell söktjänst med information om titlar på svenska bibliotek. Malå bibliotek är ett LIBRIS-bibliotek, vilket innebär att alla nya böcker som köps in till biblioteket registreras och blir sökbara även i LIBRIS. Malå bibliotek följer [Kungliga bibliotekets rekommendationer för Fjärrlån](#).

1.4 IFLA

IFLA är en global, oberoende organisation som samlar informationsspecialister, bibliotek och deras användare. [IFLAs internationella biblioteksmanifest](#) publicerades av Svensk biblioteksförning tillsammans med UNESCO-rådet i svensk översättning år 2016. Folkbiblioteksmanifestet och skolbiblioteksmanifestet anger att: Folkbiblioteket är ett lokalt kunskapscentrum och en levande kraft för främjande av läskunnighet, utbildning, kultur och information. Skolbiblioteket spelar en viktig roll för utbildning och kultur, för att främja läs- och skrivkunnighet och förmågan att söka information. Folkbiblioteket och skolbiblioteket är till för alla, i samhället respektive skolsamhället, oberoende av ålder, ras, kön, religion, nationalitet, språk, befattning, eller social status.

Biblioteksverksamheten i Malå kommun kommer under perioden särskilt att arbeta för:

- Tillvarata Malåbygdens invånares intressen i V8-samarbetet.
- Att delta i Regionbibliotek Västerbottens kompetensutvecklingsmöjligheter.
- Att i samverkan med relevanta användargrupper och yrkeskategorier verka för införlivandet av IFLAs folk- och skolbiblioteksmanifest i samverkan.

2. Barn- och ungdomsperspektivet samt inkludering

Malå bibliotek ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Detta gäller både på fritid och på skoltid.

Barnkonventionen blev svensk lag den 1 januari 2020. Malå biblioteks arbete i förhållande till barnkonventionen följer "På barns och ungdomars villkor – Svensk biblioteksförnings rekommendationer för folkbibliotekets barn- och ungdomsverksamhet" (Bilaga 4)

*DU HAR RÄTT ATT VARA DU – i alla sammanhang, och specifikt i vårt.
Bibliotek är till för alla, alla ska känna sig välkomna, sedda och respekterade.*

Malå bibliotek är ett HBTQ diplomerat bibliotek. Malå bibliotek vill särskilt arbeta med inkludering för att tillvarata mångfald och olikheter. Inkludering handlar om att ge alla möjligheten att uppleva gemenskap och aktivt deltagande oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Inkludering stämmer också bra överens med hela Malå kommuns vision: "En trygg och välkomnande kommun där utveckling sker".

Biblioteksverksamheten i Malå kommun kommer under perioden särskilt att arbeta för:

- Att Malå bibliotek ska vara ett välkomnande rum för alla barn och ungdomar
- Barnkonventionen ska vara vägledande i planering, genomförande och utvärdering av bibliotekets verksamhet för barn och unga.
- Att ha ett urval av medier på de nationella minoritetsspråken och i kommunen övrigt förekommande språk.

3. Skolbiblioteket

Skolbiblioteken ingår i det allmänna biblioteksväsendet, som styrs av bibliotekslagen. Skolbiblioteken styrs även av skollagen (2010:800). Skolbibliotekets verksamhet i Malå kommun utgår från den definition av skolbibliotek som Skolverket använder. Enligt den ska skolbiblioteket vara: "...en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande". (Prop. 2009/10:165 s. 284) Skolbiblioteket är ett stöd och ingår i skolans pedagogiska arbete. Lärare har huvudansvaret för planering, genomförande och undervisning. Samsyn och samverkan mellan lärare, ledning och bibliotekarie är av största vikt för en väl fungerande skolbiblioteksverksamhet. För skolbiblioteket i Malå ansvarar kommunstyrelsen. (Bilaga 5)

I bibliotekslagen framgår att skolbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt elever med funktionsnedsättningar, elever som har annat modersmål än svenska och elever vars modersmål är något av de nationella minoritetsspråken bland annat genom att erbjuda litteratur på andra språk än svenska och i former särskilt anpassade till grupperns behov.

Biblioteksverksamheten i Malå kommun kommer under perioden särskilt att arbeta för:

- Lyfta bibliotekets e-tjänster som en resurs i skolan.
- Verka för ett ökat samarbete mellan bibliotekarie och lärare för att biblioteket ska fungera som en resurs i skolarbetet.
- Genomföra aktiviteter som är kopplade till läslust och litteratur

4. Digitalisering

Invånarna i Malå kommun behöver utveckla sin digitala kompetens i takt med att det offentliga Sverige ökar sina digitala tjänster. Digital kompetens innebär förmågan att använda informationsteknik och digital teknik. Digital kompetens består också av de kunnskaper som krävs för att hitta, undersöka, kritiskt värdera och skapa information i olika medier och sammanhang, det vill säga MIK – Medie- och informationskunnskap.

Digitalisering på biblioteket handlar om att fortsätta arbeta med läs- och skrivkunnskap, fast i en digital vardag. Digitalisering handlar även om nya medier och det är bibliotekets uppgift att sprida kunskap om dessa.

Kommunen har en viktig roll att nå dem som sällan eller aldrig använder internet. Att uppmuntra fler till att våga och vilja använda internet är en demokratisk angelägenhet. Det är mycket viktigt för att motverka digitalt utanförskap.

4.1 Exempel på digitala tjänster biblioteket idag erbjuder är:

- Möjlighet för personer med läsnedsättning att lyssna på talböcker via [Legimus](#)
- Gratis tillgång till E-ljudböcker och E-böcker
- Gratis tillgång till E-tidningar
- Gratis tillgång till databaser för Släkt- och hembygdsvetenskap
- Tillgång på biblioteket till dator, surfplatta, skrivare och scanner
- Gratis Wi-fi på biblioteket

4.2 Exempel på aktiviteter som biblioteket kan erbjuda för att stärka digital delaktighet är:

- Handledning i att hantera din mobil, surfplatta och dator
- Handledning i hur du använder bibliotekets digitala tjänster
- Handledning i MIK (Medie- och informationskunnskap)
- Handledning i informationssökning på Internet
- Digitalt Makerspace

Biblioteksverksamheten i Malå kommun kommer under perioden särskilt att arbeta för:

- Öka antalet egna nedladdare av talböcker i Legimus i Malå kommun
- Att utveckla och tillgängliggöra det digitala biblioteket i samverkan med övriga V8-bibliotek
- Att i det dagliga arbetet överväga digitala lösningar i första hand

5. Folkbildning

Folkbildning är ett samlingsbegrepp för det fria bildningsarbetet. Den bedrivs bland annat inom bibliotek, folkhögskolor, studieförbund och föreläsningsföreningar. Syftet med folkbildning är att på ett demokratiskt och jämlikt sätt få medborgarna i samhället att ta till sig ny kunskap och nya värderingar genom exempelvis studiecirklar, bibliotek, konferenser och föreläsningar utanför det traditionella skolväsendet.

Folkbiblioteken är en del av folkbildningen i betydelsen livslångt lärande som är fritt och frivilligt.

För att stödja det livslånga lärandet ska folkbiblioteket även underlätta för vuxna som bor i Malåbygden att kunna studera. Kurslitteratur tillhandahålls, i mån av resurser, genom att kurslitteraturen antingen köps in till biblioteket, lånas in från övriga V8-biblioteken eller fjärrlånas via [LIBRIS](#). Lån av kurslitteratur är gratis men väntetid kan förekomma, varför det är viktigt att kontakta biblioteket i god tid innan kursstart.

Den som går i skolan eller studerar vidare och har en läsnedsättning kan få läromedel eller kurslitteratur som talböcker, e-text och punktskrift. Ansvaret är uppdelat mellan olika myndigheter och organisationer beroende på vilken typ av utbildning det gäller. Malå bibliotek hjälper till att manövrera bland [inlästa läromedel](#).

[Legimus](#) är ett digitalt bibliotek som vänder sig till dig som har en läsnedsättning. För att börja låna talböcker ska du registrera dig som talbokslåntagare på Malå bibliotek. Där kan du också ställa frågor och få mer information.

Enligt Bibliotekslagen ska biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer med annat modersmål än svenska samt barn och ungdomar. Att personer som tillhör dessa grupper är prioriterade i verksamheten betyder att de ska komma i första hand, när det kommer till resursfördelning.

Biblioteksverksamheten i Malå kommun kommer under perioden särskilt att arbeta för:

- Att arrangera programverksamhet inom många olika ämnesområden
- Att öka andelen aktiva låntagare* per invånare med 5 %
- Att utveckla den uppsökande verksamheten till de prioriterade målgrupperna

** En aktiv låntagare är registrerad användare som gjort minst ett registrerat lån under kalenderåret med sitt lånekort.*

6. Kulturliv

Folkbiblioteken är Sveriges mest spridda kulturinstitution, med 63 miljoner fysiska besök år 2017 enligt Kungliga bibliotekets statistik. Utöver fysiska och digitala böcker erbjuder folkbiblioteken idag ett stort antal andra medier och tjänster, och en bred programverksamhet. De är också ofta en viktig mötesplats i lokalsamhället.

Programverksamhet avser förannonserade publika aktiviteter och evenemang. Det är aktivitets- och evenemangstillfällen, som anordnas av eller i samarbete med bibliotekspersonal. Programverksamheten ska ha koppling till bibliotekslagen och bidra till upplevelser.

Malå bibliotek samverkar med Malå turistinformation för annonsering av arrangemang.

Malå biblioteks kulturarrangemang annonseras i följande kanaler:

V8-bibliotekens hemsida: [Startsida - V8-biblioteken \(v8biblioteken.se\)](https://www.v8biblioteken.se)

Malå kommuns Facebook-sida: [Malå - med allt så nära | Facebook](https://www.facebook.com/malå)

Malå kommuns informationsblad till invånare.

6.1 Utåtriktad Programverksamhet

Verktyg för genomförande av programverksamhet som räknas i KB:S nationella biblioteksstatistik (2021): Boksamtal, Skapande, Berättarstund, Utställning, Bokcirkel öppen, Filmvisning, Föreläsning, Bokcirkel slutet, Datakurs, Teater, Biblioteksinformation, Författarbesök, Musik, Skrivarkurs, Övriga aktiviteter, BVC, Sångstund. Programverksamhet är avgiftsfri för att alla ska ges möjlighet att delta.

Biblioteksverksamheten i Malå kommun kommer under perioden särskilt att arbeta för:

- Normbrytande programverksamhet
- Att samverka med studieförbund, föreningsliv, näringsliv och andra kommunala institutioner
- Att stå upp för bibliotekets demokratiska uppdrag genom att vara en förebild i arbetet för mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar.

Bilaga 1. Bibliotekslagen (2013:801)

Bilaga 2. Kulturpolitiskt ställningstagande i Malå kommun

Bilaga 3. V8-bibliotekens vision

Bilaga 4. På barns och ungdomars villkor – Svensk biblioteksförnings rekommendationer för folkbibliotekets barn- och ungdomsverksamhet

Bilaga 5. Malå skolbiblioteksverksamhet